

Syntax

Věta

- abstraktně míněná jazyková jednotka
- nezakotvená v komunikační situaci
- nejčastější forma slovního vyjádření myšlenky, výpovědi
- věta má stránku **mluvnickou** - je uspořádána jako určitá struktura, vnitřně organizovaná, mezi jejími členy existuje soustava vztahů

Výpověď

- základní textová jednotka
- zakotvena (pronesena nebo napsána) v konkrétní situaci (v projevu)
- nejčastěji vyjádřena ve formě věty
- stránky výpovědi:
 - a) obsahová - určitá skutečnost
 - b) modální - může být míněna jako oznámení, otázka, rozkaz.
- jen u výpovědi je jasné, proč byla věta v dané situaci vyslovena:
např. věta *Řeknu to našemu učiteli.* - podle kontextu může znamenat nabídku, sdělení nebo výhrůžku

Věta jednočlenná

- nelze je rozdělit na část přísudkovou a podmětovou
- platnost výpovědi nabývají až díky situaci a intonaci
- základní větný člen jednočlenné věty = fundament

1) Slovesná

- a) přírodní děje - např. *Prší. Sněží.* (základní slovesný tvar)
- b) tělesné stavy - např. *Bolí mne v krku.* (Ne *Bolí mne hlava.*)
- c) duševní stavy např. *Je mi smutno.*
- d) smyslové vjemy - např. *Hoří. Zvoní. V kamnech praská.*
- e) neosobní tvar slovesa - např. *Je dovoleno se nepřezouvat. Jede se na hory.*
- f) infinitivní - např. *Nekouřit! Nepít!*

2) Neslovesná

- a) jmenná substantivní - nápisy, nadpisy; např. *Vstup. Praha Hlavní nádraží.*
- b) jmenná adjektivní - vyjádřeny přídavným jménem; např. *Okouzující. Velmi dobré.*
- c) adverbiální - příslovečné; např. *Velmi dobře. Výborně.*
- d) citoslovečná - např. *Fuj. Hm. Pá pá.*
- e) partikulární - vyjádřeny částicemi; např. *Ovšem. Zajisté. Ano.*

Věta dvojčlenná

- obsahují základní skladební dvojici \Rightarrow 2 základní větné členy: podmět a přísudek
- přísudek je vyjádřen slovesným tvarem

Přísudek jmenný:

- a) se sponou - tj. tvar slovesa být, stát apod. +
+ podstatné jméno: *Petr byl hlupák.*
+ přídavné jméno: *Petr je hloupý.*
- b) beze spony - *Mladost - radost. Mládí, čas lásky.*